

Nr 43.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, jämte i ämnet väckt motion.

Genom en den 15 januari 1954 dagtecknad proposition, nr 46, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 7 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester.

Härigenom förordnas, att 7 och 12 §§ lagen den 29 juni 1945 om semester skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

7 §.

Semester utgår — — — — — antal dagar.

Med dag, å vilken arbete utförts, jämställas dag, varunder arbetstagar-
ren under pågående anställning

a) åtnjutit semester;

b) varit oförmögen till arbetet på grund av *däri inträffat olycksfall eller sådan däri ådragen sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar*;

c) i samband med havandeskap eller barnsbörd avhållit sig från arbetet, i den mån bortovaron icke överstigit tolv veckor; eller

Med dag, å vilken arbete utförts, jämställas dag, varunder arbetstagar-
ren under pågående anställning

a) åtnjutit semester;

b) varit oförmögen till arbetet på grund av *sjukdom, dock att dag, som infaller efter det att arbetstagar-
ren till följd av sjukdom varit frånvarande från arbetet under sammanlagt nittio dagar av kvalifikations-
året, jämställas endast om arbets-
oförmågan föranletts av yrkes-
skada*;

c) i samband med havandeskap eller barnsbörd avhållit sig från arbetet, i den mån bortovaron icke överstigit tolv veckor; eller

¹ Senaste lydelse av 7 och 12 §§ se SFS 1951:303.

(Gällande lydelse:)

d) fullgjort sådan i 27 § värnpliktslagen eller med stöd därav föreskriven militärövning om högst sextio dagar, som ej är beredskapsövning eller direkt ansluter sig till första tjänstgöring, dock att av tid för militärövning högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo.

Dag, under — — — — — sådan dag.

(Föreslagen lydelse:)

d) fullgjort sådan i 27 § värnpliktslagen eller med stöd därav föreskriven militärövning om högst sextio dagar, som ej är beredskapsövning eller direkt ansluter sig till första tjänstgöring, dock att av tid för militärövning högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo.

I fall som avses i andra stycket b) är arbetstagaren skyldig att, om arbetsgivaren så påfordrar, genom intyg av läkare eller allmän sjuk-kassa styrka att han på grund av sjukdom varit oförmögen till arbetet.

Om förlängd — — — — — särskild lag.

12 §.

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket b) — d) och tredje stycket skall jämföras med tid å vilken arbete utförts.

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts. *Dylik medgivande erfordras dock icke, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å tid som nu sagts.*

Semestern skall — — — — — tolv dagar.

Semester för — — — — — svensk hamn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955, från och med vilken dag semesterrätt enligt lagen kan förvärvas.

I samband med propositionen har utskottet behandlat den i anledning av propositionen i andra kammaren väckta motionen nr 500 av herrar *Gustafson* i Göteborg och *Königson*.

I motionen hemställes, »att riksdagen för sin del måtte besluta att förbudet mot förläggande av semester utan arbetstagarens medgivande till tid då den anställde är sjuk också skall gälla tid, då företaget, eller berörd avdelning inom detsamma, är stängt för gemensam semester, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig ändring i lagtexten».

Beträffande de skäl, som ligger till grund för propositionen, ävensom i fråga om de skäl motionärerna åberopat, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen och motionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Enligt gällande semesterlag påverkas semesterns längd icke av att arbetstagaren varit frånvarande från arbetet på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom. Utan arbetstagarens medgivande får semestern ej heller förläggas till sådan frånvarotid. Annan sjukdomstid är ej semesterkvalificerande; och hinder föreligger ej för arbetsgivaren att ge arbetstagaren semester under dylik sjukdomstid.

I propositionen föreslås — i anslutning till den vid riksdagens vårsession beslutade lagen om yrkesskadeförsäkring — rätt för arbetstagare att såsom semesterkvalificerande tid räkna tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom varit oförmögen till arbetet; dock skall sjukdomsdag, som infaller efter det att arbetstagaren till följd av sjukdom varit frånvarande från arbetet under sammanlagt 90 dagar av kvalifikationsåret, vara semesterkvalificerande endast om arbetsoförmågan föranletts av yrkesskada.

Vidare föreslås förbud för arbetsgivaren att utan arbetstagarens samtycke förlägga semestern till tid då arbetstagaren på grund av sjukdom ej är i arbete.

De nya bestämmelserna avses skola träda i kraft den 1 januari 1955.

Gällande bestämmelser.

Semesterlagen äger enligt 1 § tillämpning å arbetstagare i allmän eller enskild tjänst med undantag av sådana arbetstagare hos staten, för vilka gäller särskilda föreskrifter rörande semester. Arbetstagaren äger enligt

3 § på grund av det arbete, som han under ett kalenderår (kvalifikationsår) utfört för arbetsgivarens räkning, rätt att av denne erhålla semester. Denna skall utgå under nästföljande år, dock att parterna äger överenskomma om att semestern helt eller delvis må åtnjutas tidigare.

7 § har följande lydelse:

Semester utgår med en och en halv dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar. Uppstår vid beräkningen av semesterns längd brutet dagantal, skall semestern utgå med närmast högre antal dagar.

Med dag, å vilken arbete utförts, jämställes dag, varunder arbetstagaren under pågående anställning

a) åtnjutt semester;

b) varit oförmögen till arbetet på grund av däri inträffat olycksfall eller sådan däri ådragen sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar;

c) i samband med havandeskap eller barnsbörd avhållit sig från arbetet, i den mån bortovaron icke överstigit tolv veckor; eller

d) fullgjort sådan i 27 § värnpliktslagen eller med stöd därav föreskriven militärövning om högst sextio dagar som ej är beredskapsövning eller direkt ansluter sig till första tjänstgöring, dock att av tid för militärövning högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo.

Dag, under vilken arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, som i andra stycket b)—d) sägs, skall icke jämställas med dag å vilken arbete utförts, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å sådan dag.

Om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete stadgas i särskild lag.

I 12 § första stycket stadgas, att arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock utsägs att semestern såvitt möjligt bör förläggas till sommartid, om arbetstagaren icke begär annat. Utan arbetstagarens medgivande får semestern icke förläggas till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket b)—d) och tredje stycket skall jämställas med tid, å vilken arbete utförts.

Enligt 13 § skall arbetsgivaren senast 14 dagar före semesterns början på lämpligt sätt underrätta arbetstagaren om tiden för semestern. Detta gäller dock icke beträffande arbetstagare å fartyg.

Under semester skall enligt 3 § lön utgå.

Vissa arbetstagare, nämligen de som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande — s. k. okontrollerade arbetstagare — är, enligt vad i 4 § stadgas, icke berättigade till semesterledighet utan endast till särskild semesterlön. Förutsättning för rätt till sådan lön är enligt 17 §, att vederbörandes arbetsinkomst under kalenderkvartalet uppgår till belopp, motsvarande minst 16 gånger den genomsnittliga dagsförtjänsten å orten för arbete av den art, varom är fråga, under en arbetstid av 8 timmar. Semesterlörens storlek utgör enligt 18 § sex procent av arbetsinkomsten.

De privilegieringsföreskrifter, som gäller för övriga arbetstagare, avser icke de okontrollerade arbetstagarna. Vid avgörande huruvida arbetstagar-
ren uppnått en inkomst av sådan storlek att den berättigar till särskild semesterlön skall alltså hänsyn tagas endast till den faktiska arbetsinkomsten. Motsvarande gäller i fråga om beräkning av semesterlönens storlek.

Departementspromemorian och remissyttrandena.

Såsom framgår av en i propositionen sid. 6—12 intagen redogörelse har sedan den första semesterlagen kom till år 1938 diskuterats frågan om likställighet i semesterrättsligt hänseende mellan frånvaro från arbetet på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom och frånvaro, som orsakats av annan skada eller sjukdom. I en inom socialdepartementet upprättad promemoria har närmare redogjorts för vad som hittills förekommit i saken, varjämte spørsmålet ytterligare belysts med utgångspunkt från den reform i fråga om sjuk- och yrkesskadeförsäkringen, som nu står inför sitt genomförande. Promemorian utmynnar i ett förslag att frånvaro från arbetet, som har sin grund i annan sjukdom än sådan som uppkommit till följd av olycksfall i arbetet eller utgöres av yrkessjukdom, skall i semesterhänseende räknas som arbetad tid upp till högst sammanlagt 90 dagar under varje kvalifikationsår. Beträffande frånvarotid på grund av yrkesskada, d. v. s. olycksfall i arbetet och yrkessjukdom, skall däremot enligt förslaget privilegieringen i likhet med vad nu gäller icke vara tidsbegränsad. Vidare föreslås, att förbudet för arbetsgivare att utan arbetstagens medgivande förlägga semestern till privilegierad frånvarotid principiellt sett utsträcker sig till alla sjukdomstid, under förutsättning att sjukdomen givit sig tillkänna före semesterns början.

Ifrågavarande förslag har tillstyrkts av socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen (majoriteten), Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation. Sistnämnda organisation ifrågasätter dock, huruvida man ej borde gå något längre vid privilegieringen av vanlig sjukdomstid än som föreslagits i promemorian.

Svenska arbetsgivareföreningen och Handelns arbetsgivareorganisation — som också beretts tillfälle att yttra sig över promemorian — har däremot avstyrkt förslagen. Några reservanter i arbetsmarknadsstyrelsen företräder en liknande uppfattning.

Den diskussion, som härvid förekommit kring ifrågavarande spørsmål, har i väsentliga delar följt samma linjer som tidigare. För en utvidgning av den enligt semesterlagen privilegierade frånvaron har sålunda åberopats lagens syfte att tillförsäkra arbetstagarna behövlig rekreation. Härvid har framhållits, att rekreationsbehovet ofta vore särskilt stort för arbetstagare, som drabbats av sjukdom, och att det därför icke vore med lagens egen utgångspunkt förenligt att minska semesterledigheten för dylik arbetstagare. Det

har även anförts, att arbetstagare, som finge semestern förlagd till tid då han vore sjuk, ej kunde utnyttja semestern för sitt ändamål och därigenom, helt eller delvis, bleve berövad en förmån, som han intjänat genom sitt arbete för arbetsgivarens räkning. Den nuvarande skillnaden mellan privilegierad och icke privilegierad sjukdomstid har vidare ansetts verka ojämnt och leda till ett med hänsyn till semesterlagstiftningens syfte mindre tillfredsställande resultat, i det att olycksfall i arbetet och andra yrkesskador mången gång icke torde nödga till sängläge och vistelse inomhus i samma utsträckning som andra sjukdomar, vilka tvingade vederbörande att avhålla sig från arbetet; och likväl gällde att arbetstagaren i förra fallet vore i semesterhänseende bättre ställd än i det senare.

Såsom ytterligare skäl för en ändring av lagstiftningen på detta område har anförts, dels att samma billighets-skäl, som motiverat införandet i semesterlagen av de redan nu i lagen stadgade fallen av privilegierad frånvaro, kunde åberopas när det gällde att — åtminstone i viss utsträckning — privilegiera vanlig sjukdomstid och dels att man genom en dylik åtgärd åstadkomme en ur sociala synpunkter önskvärd likställighet mellan de grupper arbetstagare — främst tjänstemän — som genom avtal eller eljest finge i semesterhänseende tillgodoräkna sig frånvaro från arbetet på grund av vanlig sjukdom, och övriga arbetstagare.

Mot en privilegiering av frånvaro från arbetet, orsakad av vanlig sjukdom, har främst anförts, att en sådan åtgärd skulle strida mot semesterlagens princip — att semestern är en genom arbete för arbetsgivarens räkning successivt intjänad förmån — samt medföra sådan ekonomisk belastning för arbetsgivarna att risken att behöva utge semester för tid, då arbetstagare till följd av sjukdom vore borta från arbetet, kunde göra arbetsgivarna benägna att ej anställa arbetstagare med mindre god hälsa och att avskeda arbetstagare som insjuknat. Det har härjämte ifrågasatts, huruvida icke en lagändring i det hänseende varom nu vore fråga skulle förrycka den ekonomiska avvägningen mellan de i fråga om sociala förmåner bättre ställda grupperna och andra kategorier.

För remissyttrandena redogöres närmare i propositionen sid. 19—24.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, framhåller, att de skäl, som åberopats mot en utvidgning av den enligt semesterlagen privilegierade frånvaron till att omfatta även tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom, förlorar i bärkraft om privilegieringen begränsas. Därjämte har tillkommit ytterligare ett skäl, som enligt departementschefens mening gör att — även om statsmakterna hittills ställt sig avvaktande i detta hänseende — skälen för en sådan utvidgning i allt fall numera

måste anses väga betydligt tyngre än skälen däremot, nämligen den samordning mellan den allmänna sjukförsäkringen och en reviderad yrkeskadeförsäkring, varom statsmakterna fattat beslut.

Härom yttrar departementschefen vidare:

»För semesterlagens vidkommande uppkommer f. n. inga svårigheter när det gäller att avgöra huruvida en olyckshändelse är att rubricera såsom olycksfall i arbetet eller om en sjukdom är yrkessjukdom, i det att de avgöranden härom, som träffas inom olycksfallsförsäkringen, blir gällande även i semesterhänseende. Samordningen av sjukförsäkringen och olycksfallsförsäkringen innebär emellertid, att yrkesskador och vanliga sjukdomar under en tid av 90 dagar efter dagen för olycksfallet eller, vid annan yrkeskada än olycksfallsskada, dagen då skadan yppades, försäkringsmässigt skall behandlas efter i stort sett samma regler, nämligen efter sjukförsäkringens bestämmelser. Med hänsyn härtill och då man räknar med att över 90 procent av antalet yrkesskador blir avvecklade före samordningstidens utgång saknas i fortsättningen i de allra flesta fallen anledning att i försäkringshänseende utreda, huruvida arbetsoförmåga föranletts av yrkesskada eller ej. Ett bibehållande av den nuvarande uppdelningen i semesterlagen mellan olycksfallsskador och yrkessjukdomar å ena sidan samt övriga sjukdomar å andra sidan skulle emellertid betyda att sådan utredning måste göras i semesterärendet med därav följande besvärligheter.»

Beträffande olika förslag angående sättet att bestämma den tid, under vilken sjukdom skall få kvalificera till semester, samt vissa andra spörsmål i samband med de föreslagna lagändringarna anför departementschefen bl. a.:

»I departementspromemorian har föreslagits, att sjukdomstid skall få räknas såsom semesterkvalificerande tid upp till sammanlagt högst 90 dagar under varje kvalifikationsår. Tjänstemännens centralorganisation har emellertid uttalat sig för att privilegieringen i stället borde anknytas till samordningstiden för varje sjukdom. Mot en sådan metod kan emellertid anföras, att samordningstiden ej alltid föreslagits skola utgöra 90 dagar utan kan upphöra dessförinnan, nämligen den tidigare dag yrkesskadan medför rätt till livränta. Någon anledning att låta privilegieringstiden variera på motsvarande sätt föreligger ej. Därest man då i stället skulle fixera den längsta privilegieringstiden till 90 dagar för varje sjukdom, uppkommer den svårigheten, att man vid semesterns beräkning ibland tvingades pröva den många gånger svåra frågan om en sjukdom utgjorde ett recidiv av en tidigare under kvalifikationsåret inträffad sjukdom eller ej. Vidare skulle en sådan regel verka ojämnt, enär exempelvis två arbetstagare, som båda varit sjuka mer än tre månader under kvalifikationsåret, skulle få tillgodoräkna olika lång kvalifikationstid, därest den ene haft två skilda sjukdomar och den andre en och samma sjukdom. Att anknyta tidsbegränsningen till varje sjukperiod skulle å andra sidan bereda långtidssjuka möjlighet att

genom tillfälliga korta arbetsperioder bereda sig längre semesterkvalificerande sjukdomstid än som vore avsett.

Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra förorda det i promemorian framlagda förslaget att begränsa privilegieringen av vanlig sjukdomstid till sammanlagt högst 90 dagar under kvalifikationsåret. Såsom framgår av promemorian har en motsvarande metod kommit till användning i Danmark och Norge.

Den privilegierade sjukdomstiden bör i likhet med annan privilegierad frånvarotid vara kvalificerande såväl i fråga om rätten till semesterledighet som när det gäller semesterersättning. Att i detta speciella hänseende särbehandla frågan om semesterledighetens förvandling till kontantersättning synes ej böra komma i fråga.

Vad angår de arbetstagare, som enligt semesterlagen icke tillförsäkrats någon rätt till semesterledighet utan endast rätt till särskild semesterlön — det gäller arbetstagare som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande — gäller f. n. att vid beräkningen av denna lön hänsyn ej tages till vad arbetstagaren skulle förtjänat under för övriga arbetstagare privilegierad frånvarotid. I förevarande hänseende har någon ändring i detta sammanhang ej ifrågasatts.

Enligt nu gällande privilegieringsbestämmelser uppställs ej något krav på att arbetstagaren, för att få tillgodoräkna frånvarotiden som semesterkvalificerande tid, skall efter bortovaron återinträda i arbetet. Den nu av mig förordade utvidgningen av privilegieringsgrunderna synes ej böra föranleda någon ändring härvidlag. Givetvis bör emellertid arbetstagare ej få tillgodoräkna sjukdomstiden i vidare mån än som följer av den tid anställningen varat.

Med hänsyn till att i semesterhänseende varje anställning är att betrakta som ett avslutat helt och att förhållandena i en tidigare anställning icke påverkar rätten till semester i en senare anställning, bör vid beräkningen av semester för en arbetstagare, som bytt anställning under året, hänsyn ej tagas till om och i vad mån han i den förra anställningen fått tillgodoräkna sjukdomstid som semesterkvalificerande tid.

För underlättande av kontrollen över att arbetstagaren verkligen varit sjuk under uppgiven tid bör det åligga arbetstagaren att, om arbetsgivaren så påfordrar, styrka sjukdomen genom intyg av läkare eller sjukkassa.

I fråga om semesterns förläggning till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom är oförmögen till arbetet torde anledning ej föreligga att stadga en motsvarande begränsning till högst 90 dagar per kvalifikationsår, som föreslagits beträffande semesterkvalificerande bortovaro på grund av vanlig sjukdom. En sådan begränsning skulle ju innebära, att en arbetsgivare ej kunde påtvinga en arbetstagare semester under de 90 första sjukdagarna men väl under påföljande sjukdomstid, en skillnad som ej vore motiverad.

Från det generella förbudet mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semestern till tid, då arbetstagaren är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom, bör, såsom föreslagits i promemorian, undantag göras för sådana fall, då företaget inställer driften under semestern.

I anslutning till vad sålunda anförts har inom socialdepartementet utarbetats ett förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 och 12 §§ lagen om semester.

Beträffande innehållet i detta förslag torde här endast behöva framhållas följande.

Begreppet yrkesskada i 7 § andra stycket b) har närmare definierats i 6 § i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring.

Det i 12 § upptagna förbudet mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semestern till sjukdomstid avser ej sjukdomsfall, som inträffar först efter det semestern börjat löpa. Om en sjukdom ger sig tillkänna först efter det arbetstagaren börjat sin semester, bör arbetstagaren alltså icke äga åberopa sjukdomen för avbrytande av semestern och få denna förlagd till en senare tidpunkt. Genom att i paragrafen angives att arbetstagarens medgivande till semesterns förläggning till här avsedd frånvarotid ej erfordras, därest arbete eljest uppenbarligen icke skulle kunnat beredas arbetstagaren å tid, varom här är fråga — motsvarande gäller enligt den nuvarande lagen — kommer att från förläggningsförbudet undantagas bl. a. det förut berörda fallet att driften vid ett företag helt inställes under viss tid för att därunder bereda de vid företaget anställda semester. Motsvarande bör i fråga om de berörda arbetstagarna gälla om ett företag etappvis inställer driften å särskilda avdelningar.»

Lagrådet.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Motionen II: 500.

I motionen II: 500 hävdas, att förbudet mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till tid då denne är sjuk bör gälla även i fall, då företaget eller den avdelning av detsamma, där den sjuke brukar arbeta, inställer driften för gemensam semester. Enligt motionärernas mening torde det inte innebära någon betydande olägenhet för arbetsgivaren, om han får bereda den, som varit sjuk under den gemensamma semestern, ledighet vid någon annan tidpunkt, medan det för den enskilde arbetstagaren är av stor betydelse att förbudet gäller även för här avsedda fall.

Utskottet.

Förslaget att även sådan sjukdomstid, som ej orsakats av yrkessjukdom eller olycksfall i arbetet, i viss utsträckning skall få räknas som semester-

kvalificerande är med hänsyn till det läge som uppkommit genom samordningen mellan den allmänna sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen motiverat av praktiska skäl, och såsom departementschefen närmare utvecklar talar även andra skäl för detsamma. Utskottet tillstyrker därför propositionen i denna del.

Vad beträffar frågan om förbud mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till tid, då denne är sjuk, delar utskottet uppfattningen, att den nuvarande ordningen ej kan anses tillfredsställande. Såsom skäl mot en utsträckning av förbudet till att avse även annan sjukdomstid än sådan, som föranletts av yrkesskada, har anförts, att en förläggning av semestern till tid efter det arbetstagaren tillfrisknat i vissa fall kan medföra avsevärda olägenheter för arbetsgivarna. Man har här pekat på exempelvis sådana fall, då arbetsgivaren helt eller delvis inställer driften under en gemensam semesterperiod och arbetstagaren har en sådan befattning, att det är svårt att skaffa en ersättare för honom, om han skulle få ut semester sedan driften åter upptagits. Propositionens förslag, som innebär att förbudet för arbetsgivare att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till privilegierad frånvarotid utsträcker till att gälla även tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom, varvid undantag dock göres för tid, då arbete uppenbarligen icke skulle kunnat beredas arbetstagaren, synes utskottet utgöra en rimlig avvägning av de intressen, som här bör beaktas. Utskottet får därför, med avstyrkande av motionen II: 500, tillstyrka propositionen även i denna del.

Arbetstagare, som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande — de s. k. okontrollerade arbetstagarna — är ej berättigade till semesterledighet utan endast till särskild semesterlön. Vid beräkningen av denna lön tages ej hänsyn till vad arbetstagaren skulle ha förtjänat under för övriga arbetstagare privilegierad frånvarotid. Någon ändring av dessa bestämmelser har ej ifrågasatts i propositionen. Då nu privilegieringsföreskrifterna för övriga arbetstagare utvidgas, aktualiseras emellertid ånyo önskemålen om att i detta hänseende åstadkomma större likställighet mellan de okontrollerade arbetstagarna och övriga arbetstagare. Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att möjligheterna att finna en lösning av denna fråga ytterligare överväges.

Utskottet hemställer,

att riksdagen måtte, med avslag å motionen II: 500, bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 2 november 1954.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Anders E. Johansson, fru Carlqvist, herrar Magnusson, Kronstrand och Nils Theodor Larsson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herr Nilsson i Göteborg*, fru Västberg*, herrar Hagård, Lundberg, fröken Höjer, herrar Königson och Larsson i Hedenäset.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fröken Höjer och herr Königson, som ansett att utskottets yttrande bort ha följande lydelse.

Förslaget att — — — lika med utskottet — — — denna del.

Vad beträffar frågan om förbud mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till tid, då denne är sjuk, delar utskottet uppfattningen, att den nuvarande ordningen ej kan anses tillfredsställande. Såsom skäl mot en utsträckning av förbudet till att avse även annan sjukdomstid än sådan, som föranletts av yrkesskada, har anförts, att en förläggning av semestern till tid efter det arbetstagaren tillfrisknat i vissa fall kan medföra avsevärda olägenheter för arbetsgivarna. Man har pekat på exempelvis sådana fall, då arbetsgivaren helt eller delvis inställer driften under en gemensam semesterperiod och arbetstagaren har en sådan befattning, att det är svårt att skaffa en ersättare för honom, om han skulle få ut semester sedan driften återupptagits. Utskottet finner emellertid dessa svårigheter vara betydligt överdrivna. De fall som kan komma i fråga torde inte bli så många, att de ens under det förhållandet att man tillämpar gemensam semester kan bli av större betydelse för företagen. För den som råkar vara sjuk under den gemensamma semestern kan det emellertid vara av minst lika stor betydelse som för någon annan att kunna få ta ut semester senare. Propositionens förslag att förbudet för arbetsgivare att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till privilegierad frånvarotid utsträcker till att gälla även tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom vill utskottet därför tillstyrka. Det föreslagna undantaget för tid, då arbete uppenbarligen inte skulle kunnat beredas arbetstagaren, synes däremot vara dåligt motiverat och utskottet får därför med tillstyrkande av motionen II: 500 avstyrka propositionen i denna del.

Arbetstagare, som — — — lika med utskottet — — — ytterligare överväges.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklaring att riksdagen i anledning av motionen II: 500 funnit viss ändring böra vidtagas i det

genom propositionen framlagda lagförslaget, måtte för sin del antaga förslaget med den ändringen, att 12 § erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

12 §.

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts. *Dylik medgivande erfordras dock icke, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å tid som nu sagts.*

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts.

Semestern skall — — — — — — — — — — tolv dagar.

Semester för — — — — — — — — — — svensk hamn.